

Голові спеціалізованої вченої ради
Д 26.456.02 в Інституті вищої освіти
Національної академії педагогічних
наук України
проф. Калашніковій С.А.

ВІДГУК

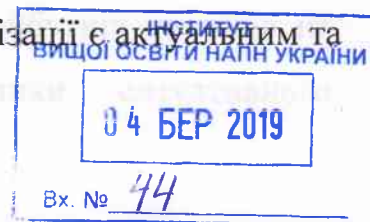
офіційного опонента

на дисертаційне дослідження Кузько Маріанни Сергіївни

«Професійна підготовка майбутніх геологів на бакалаврському рівні із
застосуванням ситуативного моделювання»,

представлене на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук
за спеціальністю 13.00.04 - теорія і методика професійної освіти

Ступінь актуальності обраної теми. Економічний розвиток держави потребує нагального оновлення окремих її галузей. З огляду на мінерально-сировинний потенціал держави та потреби у створенні умов для вітчизняної ресурсної та енергетичної незалежності набуває актуальності питання модернізації саме галузі надрокористування. Серед можливих заходів, дотримання яких сприяє її ефективному функціонуванню, значущим є забезпечення галузі фахівцями нового покоління, серед числа яких важливу роль грають майбутні геологи. Їх професійна підготовка має враховувати потреби галузі, відповідати запитам вітчизняного та світового ринків праці. Результатом професійної підготовки має стати сформованість на високому рівні низки загальних та фахових компетентностей, наявність яких забезпечує готовність майбутніх геологів до професійної діяльності. Враховуючи вищесказане, дисертаційне дослідження Кузько Маріанни Сергіївни, як спроба дослідити теоретичні та практичні аспекти професійної підготовки майбутніх геологів на бакалаврському рівні, визначити та експериментально апробувати можливі шляхи її модернізації є актуальним та значущим для вітчизняної геологічної освіти.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, не викликає сумніву, оскільки теоретично та практично доведена результатами здійсненого здобувачем дослідження.

Логічною є структура дисертаційної роботи, представлена вступом, трьома розділами, висновками до них та загальними висновками. Для покращення сприйняття розглянутого в тексті матеріалу та уточнення результатів дослідження роботу доповнено 20 додатками. Загальний обсяг дисертації складає 282 сторінки, з яких основного тексту – 174 сторінки, що відповідає вимогам МОН до дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата наук. Робота містить анотації українською та англійською мовами, зміст яких чітко висвітлює основні положення та результати дослідження.

У вступі обґрунтовано актуальність дослідження, визначено його мету та завдання, виконання яких сприяє її досягненню. Подані об'єкт та предмет дослідження відповідають заявленій темі та є узгодженими між собою. Охарактеризовано методи використані в процесі дослідження які викладено в логічній послідовності. Висвітлено наукову новизну та практичне значення дослідження, наведено інформацію щодо оприлюднення та апробації його результатів.

В першому розділі дисертантом конкретизовано основні поняття дослідження з метою уникнення їх некоректного використання. Глибокий аналіз теоретичних та практичних аспектів професійної підготовки майбутніх геологів у закладах вищої освіти дав підстави визначити її характерні риси та підтвердити перспективність застосування ситуативного моделювання в її межах.

В другому розділі деталізовано структуру та охарактеризовано етапи дослідження, здійсненого протягом 2014 – 2018 рр., встановлено рівні, критерії і показники якості професійної підготовки майбутніх геологів на бакалаврському рівні, розкрито сутність методики ситуативного

моделювання та визначено педагогічні умови її реалізації в підготовці геологів.

Третій розділ дисертації цілком присвячений експериментальній частині дослідження. Здобувачем розкрито підходи до визначення вибірки студентів, залучених до експерименту, статистично перевірено та доведено подібність експериментальної та контрольної груп, достатньо висвітлено хід дотримання педагогічних умов реалізації методики ситуативного моделювання, розкрито зміст інноваційної компоненти, впроваджені в процес підготовки студентів експериментальної групи. Отримані результати педагогічного експерименту проаналізовано у кількісній та якісній площинах, матеріали унаочнено на графіках та подано в таблицях.

Результати, отримані здобувачем на кожному з етапів дослідження, стисло представлені у висновках до кожного розділу. Їх узагальнення подано у висновках до дисертації.

Відповідно до розглянутої структури роботи очевидно, що наукові положення, висновки та рекомендації, сформульовані в ній, є результатом послідовного дослідження. Про їх обґрунтованість свідчать опрацювання здобувачем значної літературної бази (372 джерела, з яких 33 – іноземною мовою), результати проведеного експерименту в реальних умовах освітнього процесу, а також їх впровадження в чотирьох закладах вищої освіти.

Таким чином, сформульовані здобувачем наукові положення, висновки і рекомендації є обґрунтованими, а дисертаційне дослідження Кузько М.С. виконане на високому науковому рівні.

Достовірність і новизна наукових положень, висновків і рекомендацій. Отримані здобувачем результати мають безперечну значущість для теорії та практики професійної підготовки майбутніх геологів на бакалаврському рівні. За умови адаптації, можуть використовуватися для інших спеціальностей на різних освітніх рівнях.

Найбільш вагомими положеннями наукової новизни проведеного дослідження є теоретичне обґрунтування та розроблення здобувачем

методики ситуативного моделювання в професійній підготовці майбутніх геологів як сукупності інтерактивних методів навчання, в основу яких покладено відтворення та аналіз студентами реальних та реально можливих виробничих ситуацій (у формі ділових ігор, кейсів і ситуаційних задач) та заходів з їх реалізації в освітньому процесі, використання яких сприяє досягненню майбутніми геологами запланованих результатів навчання; а також визначення педагогічних умов реалізації розробленої методики в освітньому процесі. Визначені показники якості професійної підготовки майбутніх геологів на бакалаврському рівні є актуальною задачею сьогодення в освітянському просторі.

Достовірність і новизна наукових положень обґрунтована результатами педагогічного експерименту. Отримані результати підтверджують гіпотезу дослідження та свідчать про переконливість сформульованих здобувачем теоретичних положень, висновків і рекомендацій.

Повнота викладу наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, в опублікованих працях. Основні результати дослідження висвітлено в 18 одноосібних публікаціях здобувача, зокрема: 7 статтях, в яких опубліковано основні результати дослідження, з них 6 – у наукових фахових виданнях України з педагогічних наук (2 з яких індексуються в Index Copernicus MasterList, 1 – в Academic Resource Index) та 1 статті в міжнародному періодичному виданні, 9 матеріалах у збірниках конференцій (2 з них – іноземні), 1 посібнику та 1 практикумі. Характер видань та зміст публікацій відповідають державним вимогам до оприлюднення результатів дисертаційного дослідження, поданого на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук.

Отримані здобувачем результати узагальнено в авторефераті дисертації, зміст якого цілком відповідає структурі дисертації та містить усі основні результати наукового пошуку.

Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації. Позитивно характеризуючи дисертаційну роботу Кузько М.С. висловимо такі зауваження та рекомендації:

1. Порівнюючи навчальні плани спеціальності 103 «Науки про Землю» Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна і освітньої програми «Геологія» в Київському національному університеті імені Т. Шевченка, до планів КНУ висунуто зауваження «...розбіжності відповідно до спеціалізації майбутнього фахівця, що закріплено в навчальному плані, розділ 3 якого – «Дисципліни вільного вибору студента» (стор. 38).

Які саме розбіжності маються на увазі? За кількістю кредитів обсяг вибіркових складових співпадає. Що стосується змісту підготовки запропонованою до вільного вибору студентів, рекомендаційним листом МОН України від 28.04.17 № 1/9-239 наголошено, що вищі навчальні заклади самостійно визначають механізми реалізації права студентів на вибір навчальних дисциплін, а зміст вибіркової складової освітніх програм формується навчальним закладом з урахуванням потреб регіону та ринку праці.

2. В науковій новизні знайшло відображення уточнення лише одного визначення: «ситуативне моделювання в професійній підготовці майбутніх геологів». На стор. 77 дисертаційного дослідження автором наголошено на формулюванні «...авторські визначення понять «професійна підготовка майбутніх геологів на бакалаврському рівні», «ситуативне моделювання в професійній підготовці майбутніх геологів».

Доцільно було б винести у наукову новизну усі авторські визначення понять.

3. В припущеній гіпотезі акцентовано увагу саме компетентністному та студентоцентрованому підходах. В дослідженні неодноразово наголошено на діяльнісному підходах організації освітнього процесу (стор.81, 83, 141, 142, тощо). Варто було б більше уваги приділити особливостям компетентнісного підходу, або формувати гіпотезу на використанні в тому числі діяльнісного підходу до організації освітнього процесу підготовки майбутніх геологів.

4. Поданий в першому розділі аналіз літератури щодо запропонованих

науковцями можливих шляхів модернізації професійної підготовки майбутніх геологів (с. 43 – 57) є цінним для роботи, але на нашу думку, надто деталізованим. Не всі з розглянутих робіт є значущими в контексті даного дослідження.

5. Зв'язок етапів дослідження з розділами дисертаційної роботи добре унаочнено здобувачем на рис.2.1 (с. 76). Однак вважаємо, що доцільніше було б подати зв'язок етапів дослідження з виконанням його завдань.

6. Здобувачем по тексту роботи (с. 44, 82, 99, 122, 138, 144, тощо) подано посилання на «пункти дисертації». Однак як свідчить аналіз її структурних елементів, доречніше було б використовувати термін «підрозділи».

Висловлені зауваження і побажання мають рекомендаційний характер, не впливають на загальну позитивну оцінку дослідження та загалом не знижують його теоретичної і практичної значущості.

Загальний висновок. Дисертаційна робота Кузько Маріанни Сергіївни «Професійна підготовка майбутніх геологів на бакалаврському рівні із застосуванням ситуативного моделювання» відповідає вимогам «Порядку присудження наукових ступенів» (пп. 9, 11, 12, 13), затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 567 від 24 липня 2013 р. зі змінами, внесеними згідно з Постановами КМ № 656 від 19.08.2015, № 1159 від 30.12.2015, № 567 від 27.07.2016 та іншим вимогам МОН України, а її автор заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 - теорія і методика професійної освіти.

Офіційний опонент:

кандидат педагогічних наук,

доцент кафедри

основ конструювання механізмів і машин

Національного технічного університету

«Дніпровська політехніка»

Т.О. Письменкова

